

Jan Paweł II a młodzież

Wyraźną cezurę (granicę) w podejściu Kościoła do młodzieży stanowi pontyfikat Jana Pawła II. Już w dniu inauguracji pontyfikatu Papież-Polak zwrócił się wprost do młodzieży słowami: *Wy jesteście przyszłością świata, wy jesteście nadzieją Kościoła. Wy jesteście moją nadzieją*^[2]. Odtąd bogata i wszechstronna osobowość Papieża – sportowca, poety, filozofa i mistyka, poczęła przyciągać wielotysięczne tłumy młodzieży w czasie częstych wizyt apostolskich w wielu krajach, a następnie w czasie spotkań młodzieży całego świata. Korzystając z ogłoszenia przez ONZ roku 1985 Rokiem Młodzieży, Jan Paweł II ogłosił podczas spotkania z 300 tys. młodych ludzi w Rzymie Niedzielę Palmową Dniem Młodzieży całego świata. Odtąd w całym świecie katolickim obchodzi się ten dzień jako Światowy Dzień Młodzieży. Ponadto postanowiono co dwa lata organizować Światowe Spotkanie Młodych w jednym z miast świata. Pierwsze odbyło się w Buenos Aires (1987), następnie w Santiago de Compostela, Częstochowie, Denver, Manili, Paryżu, Rzymie i w Toronto (2002). Ten pomysł Papieża – mimo sceptycyzmu wielu – okazał się niezwykle trafiony, wyszedł bowiem naprzeciw oczekiwaniu młodych, narażonych – także przy ich idealizmie – na zagubienie w dzisiejszym świecie. Papieskie spotkania z młodzieżą świata gromadzą nawet miliony i przeżywane są z niezwykłym entuzjazmem, pomimo stawianych przez Papieża wysokich wymagań moralnych. Podejście Papieża do młodzieży nacechowane jest podmiotowym i partnerskim traktowaniem, duchem pozytywnego dialogu i zaufania, a nawet żartobliwym nastrojem, chociaż podczas spotkań są poruszane bardzo głębokie i trudne problemy. U Papieża wynika to zapewne z doświadczeń duszpasterza akademickiego i profesora, z wieloletnich kontaktów z młodzieżą w posługiwaniu biskupim, ale przede wszystkim z osobistego charyzmatu i autentycznej miłości do ludzi młodych oraz troski o ich przyszłość i przyszłość Kościoła i świata.

Światowe Dni Młodzieży

Podczas pontyfikatu Jana Pawła II zostało zorganizowanych osiemnaście spotkań Światowych Dni Młodzieży. Ich mottem były każdorazowo wersy z Nowego Testamentu.

- 30-31.03.1985, Rzym - pierwsze, jeszcze nie sformalizowane spotkanie młodzieży z Ojcem Świętym pod hasłem *Chrystus naszą nadzieją*, 300 000 uczestników;
- I ŚDM 23.03.1986, Rzym, *Zawsze gotowi do obrony wobec każdego, kto domaga się od was uzasadnienia tej nadziei, która w was jest w was*;
- II ŚDM 11-12.04.1987, Buenos Aires, *Myśmy poznali i uwierzyli miłości, jaką Bóg ma ku nam*, 1 800 000 uczest.;
- III ŚDM 27.03.1988, Rzym, *Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie*;
- IV ŚDM 19-20.08.1989, Santiago de Compostella, *Ja jestem Drogą, Prawdą i Życiem*, 500 000 uczest.;
- V ŚDM 08.04.1990, Rzym, *Ja jestem krzewem winnym, a wy latoroślami*, 100 000 uczest.;
- VI ŚDM 14-15.08.1991, Częstochowa, *Otrzymaliście ducha przybrania za synów*, 1 200 000 uczest.;
- VII ŚDM 12.04.1992, Rzym, *Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię*, 200 000 uczest.;
- VIII ŚDM 12-15.08.1993, Denver, *Ja przyszedłem po to, aby (owce) miały życie i miały je w obfitości*, 700 000 uczest.;

- IX ŚDM 27.03.1994, Rzym, *Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam*, 100 000 uczest.;
- X ŚDM 13-15.01.1995, Manila, *Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam*, 4 mln uczest.;
- XI ŚDM 31.03.1996, Rzym, *Panie, do kogo pójdziemy? Ty masz słowa życia wiecznego*;
- XII ŚDM 24.08.1997, Paryż, *Nauczycielu, gdzie mieszkasz? Chodźcie, a zobaczycie*, 1 mln uczest.;
- XIII ŚDM 05.04.1998, Rzym, *Duch Święty naucz was wszystkiego*;
- XIV ŚDM 28.03.1999, Rzym, *Jezus Chrystus jest Panem czasu i dziejów*;
- XV ŚDM 20-23.08.2000, Rzym, *Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas*, 2 mln uczest.;
- XVI ŚDM 08.04.2001, Rzym, *Młodzieży, Kto chce iść za mną niech się zaprze samego siebie... i niech mnie naśladuje*;
- XVII ŚDM 25-28.07.2002, Toronto, *Wy jesteście solą ziemi, wy jesteście światłością świata*, 1 mln uczest.;
- XVIII ŚDM 13.04.2003, Rzym i Kościoły lokalne, *Oto Matka Twoja*.

Nauczanie Jana Pawła II o młodzieży

Nauczanie Jana Pawła II skierowane do młodzieży ma charakter uniwersalny, jest zatem jakościowo różne, tak w formie, jak i w treści, w stosunku do dotychczasowego nauczania Kościoła w tej dziedzinie. Papież zwraca się wprost do młodzieży, dotyka i analizuje najbardziej aktualne problemy jej rozwoju osobowego oraz życia w Kościele i współczesnym świecie. Uniwersalizm nauczania polega na obejmowaniu wszystkich dziedzin: życia duchowego i materialnego bytowania, indywidualnego i społecznego rozwoju młodzieży. Na pierwszy plan wysuwa się potrzeba kształtowania osobowości przez otwarcie się na Chrystusa, zawierzenie Mu i przyjęcie powołania, które On proponuje. Jako doświadczony pedagog Papież świadom jest, że podstawowy program życia kształtuje się w młodości, akcentuje więc wartość młodości, jej bogactwo i pytania, jakie ze sobą niesie, a zarazem potrzebę otwarcia się na dobro. *Młodość jest (...) czasem szczególnie intensywnego odkrywania ludzkiego »ja« rozwijającej się osobowości (...), w którą wpisany jest cały projekt przyszłego życia. (...) To bogactwo odkrywania i zarazem planowania, wyborów i podejmowania pierwszych indywidualnych decyzji, które mają znaczenia dla przyszłości. (...) Pragniemy, aby młodość była wzrastaniem, aby niosła z sobą stopniowe gromadzenie wszystkiego, co prawdziwe, dobre i piękne (...), nawet gdy doczesność przynosi całe doświadczenie zła, jakie nieustannie odkrywamy w świecie*^[3].

Podczas wielu spotkań z młodzieżą Jan Paweł II mówi o potrzebie odkrycia Chrystusa, który zwraca się do ludzi z orędziem prawdy i nadziei. Zachęca: *Zaufajcie Mu, odważcie się pójść za Nim. (...) to wymaga wyjścia z siebie (...), nawrócenia, którego trzeba najpierw ośmielić się pragnąć. Pozwólcie, aby Chrystus był waszą Drogą, Prawdą i Życiem*^[4].

Na osobistą więź z Chrystusem wskazują także liczne hasła międzynarodowych spotkań młodzieży. Więzy z Chrystusem harmonizuje „wnętrze” człowieka i stanowi podstawowy wymiar duchowego wzrostu i dojrzewania. Papież wzywa młodych, aby uczyli się odkrywania prawdy o sobie samych, jako prawdy o człowieku, której nie można oderwać od odwiecznych korzeni Żywego Boga. To Chrystus rzeczywiście objawia człowiekowi człowieka^[5], ukazując mu najwyższe powołanie. Bez Ewangelii i bez tajemnicy paschalnej człowiek nie może znać w pełni prawdy o sobie samym^[6]. Wobec kryzysu wartości, jaki przeżywa dzisiejsza ludzkość, Jan Paweł II często wraca w dialogu z młodymi do podstawowych wartości chrześcijańskich, które są niepodważalne. Wskazuje na Dekalog, czytanie Pisma Świętego, na wartość modlitwy i sakramentów, w których uczestnictwo daje nowe

życie: *Aby mieć nowe życie w obfitości, aby przywrócić pierwotną harmonię stworzenia, musimy szanować Boży obraz w każdym stworzeniu, a w sposób szczególny w ludzkim życiu*”. *Nowe życie w Chrystusie, które jest owocem Ducha Świętego, otwiera przed każdym taką perspektywę, dla jakiej warto żyć, w której młody człowiek znajduje radość nowego istnienia* ^[7].

Wątek radości płynący z pełnego bycia chrześcijaninem przewija się przez wiele przemówień do młodzieży. Równocześnie w swoim nauczaniu Jan Paweł II ukazuje ścieżkę odpowiedzialności społecznej młodzieży, która wyrasta konsekwentnie z jej pełnego zawierzenia Chrystusowi i oddania się pod działanie Ducha Świętego: *Przyszłość społeczeństwa i przyszłość Kościoła jest w was (...). Przez was i z wami Duch Chrystusa pragnie ożywić swój Kościół i budować świat bardziej sprawiedliwy, bardziej solidarny, bardziej braterski* ^[8]. Papież nie unika mówienia o problemach najtrudniejszych. Przy swoim pozytywnym podejściu odkrywa przed młodzieżą całą skomplikowaną i ambiwalentną rzeczywistość dzisiejszego świata. *„Bezrobocie, głód, przemoc, wiszące nad ludzkością zagrożenie spowodowane nagromadzeniem broni o niesamowitej sile niszczenia, brak równowagi gospodarczej między Północą i Południem, duchowe ubóstwo (...) w wielu krajach społeczeństwa konsumpcyjnego* ^[9] to najważniejsze powody niepokoju. *Świat ma swoje bogactwa i swoje nędze, swoje wartości i swoje antywartości. Nadzwyczajny postęp nauki i techniki jest ambiwalentny. Może służyć dobru i złu* ^[10]. Te same problemy przedstawiał Papież na spotkaniach młodzieży w wielu krajach i kontynentach – w Rzymie, Paryżu, Lourdes, Warszawie, Lizbonie, Galway, Bostonie, Meksyku, Belo Horizonte i Seulu. I do młodzieży właśnie wciąż kieruje apel: *Nie dajcie się pokonać defetyzmowi i lękowi! Świat jutra to właśnie wy. Od was zależy przyszłość* ^[11]. Wzywa więc młodych do przemiany serca, do odwrótu od konsumpcyjnego stylu życia, który zamyka człowieka w małym kręgu osobistych satysfakcji i rodzi pustkę: *Nie budujmy więc jutra na tryumfie indywidualnego lub zbiorowego egoizmu (...), byłby to świat rozpacz, który ludzkie życie pozbawia jakiegokolwiek znaczenia*” [tamże]. *W tej dramatycznej sytuacji globalnej dzisiejszego świata wzywa dalej m. „do prawdziwego i wytrwałego zaangażowania się w sprawę braterskiego dzielenia dóbr materialnych i duchowych* ^[12], a jest to możliwe jedynie wówczas, gdy się odkryje głębszy wymiar osoby ludzkiej, bogactwa własnego serca, wartość innych ludzi, sens wydarzeń. Życie (bowiem) powierzchowne prowadzi do bolesnego rozczarowania ^[13]. Propozycja Papieża dla młodych prawie już dojrzałych społecznie to – opanowanie własnego wnętrza i droga braterskiej komunii. Do budowania lepszego świata wzywa młodzież Jan Paweł II w wielu swoich wystąpieniach, zawsze kiedy mówi o odkrywaniu autentycznych wartości i ich obronie w sytuacji dramatycznego kryzysu moralnego ludzkości.

Znając dobrze psychikę młodzieży, która jest szczególnie wyczulona na wszelkie przejawy niesprawiedliwości, Papież wie, że pragnie ona radykalnie zmienić struktury społeczne, jakie zawierają w sobie zło. Chce budować społeczeństwo sprawiedliwe, w którym wszyscy mogliby cieszyć się dobrodziejstwami postępu ^[14]. Zadanie budowania lepszego świata jest naturalną konsekwencją przyjęcia od Boga daru nowego życia. *Dla chrześcijanina otwartego na Ojca, ukształtowanego w Duchu Świętym, przekształcanie świata oznacza w pełni odpowiedzialne zaangażowanie się w wyniesienie i ubogacenie poprzez swój własny dar całej rzeczywistości, z którą się styka, i wszystkich społeczności: rodziny (...), środowiska przyjaciół, szkoły, miejsca pracy, świata kultury, życia społecznego, życia kraju* ^[15].

Do podstawowych wartości ludzkich, w których obronie Jan Paweł II apeluje wielokrotnie do młodzieży, należą także pokój światowy i życie każdej istoty ludzkiej. W młodych nie zepsutych jeszcze przez „cywilizację śmierci” upatruje Papież orędowników pokoju. Już w pierwszym roku swego pontyfikatu apelował do nich: *Młodzi, bądźcie twórcami pokoju. Wy jesteście pełnoprawnymi budowniczymi tego wielkiego wspólnego dzieła. Opierajcie się wygodnictwu, które usypia w smutnej mierności; opierajcie się jałowej przemocy, za pomocą której dorośli, sami skłócenii ze sobą, chcieliby z was uczynić swoje narzędzie. Idźcie drogami, na które was wiedzie wasz zmysł bezinteresowności, radości życia, dzielenia się z innymi. (...) Wy jesteście pierwszymi ofiarami wojen, które łamią wasz polot. Wy jesteście największą szansą pokoju* ^[16].

Pierwszych mandatariuszy przyszłego pokoju widzi Papież w ludziach młodych, licząc na ich idealizm i rozsądną, krytyczną ocenę sytuacji świata, do której doprowadziło starsze pokolenie: *Można sądzić, że wobec niektórych spraw wielorakie i zróżnicowane wspólnoty młodzieży myślą, czują i przeżywają podobnie. Na przykład wszystkich łączy podobna wrażliwość wobec faktu, iż setki tysięcy ludzi żyje w skrajnej nędzy, czy wręcz umiera z głodu, podczas gdy jednocześnie zawrotne sumy są przeznaczone na produkcję broni nuklearnej, której arsenały już dziś zdolne są doprowadzić do samozniszczenia ludzkości. (...) Wy młodzi możecie zapytać, dlaczego tak niefrasobliwie deptane są elementarne prawa człowieka, skąd tyle więzień, obozów koncentracyjnych, tyle systematycznego gwałtu i zabijania, tyle aktów ludobójstwa i prześladowania niewinnych, tortur i udręk ludzkich ciał i ludzkich sumień?* ^[17]. Kreśląc ten apokaliptyczny obraz zniszczeń i krzywd, jakie przynosiły i nadal przynoszą wojny w różnych rejonach świata, Papież liczy na wrażliwość młodzieży, mając nadzieję, że w jej sercach istnieje pragnienie braterstwa i solidarności ludzi ponad podziałami, przeciwne dyskryminacji, bratobójstwu czy jakiegokolwiek postaci wojny. Nic więc dziwnego, że licząc właśnie na młodzież jako na przyszłość świata, jej poświęcił swoje Orędzie na Światowy Dzień Pokoju i zatytułował je *Pokój i młodzi idą razem*. W ten sposób w roku poświęconym młodzieży przez ONZ podkreślił jej społeczną i międzynarodową rolę.

Ojciec Święty docenia równocześnie pozytywne przejawy na rzecz światowego pokoju, jak upadek systemów totalitarnych, upowszechnianie personalistycznej koncepcji człowieka, akcentującej godność, wolność i prawa człowieka^[18], nieprawdopodobną skalę postępu nauki i techniki, zbliżającego ludzi i ułatwiającego komunikację, zbliżenie chrześcijan przez ruch ekumeniczny czy wreszcie wzrost odpowiedzialności za środowisko naturalne i gospodarowanie jego zasobami. Przy wielu okazjach akcentuje to, kiedy zwraca się do młodych, mając nadzieję, że pokój jest możliwy.

W swoim przesłaniu do młodzieży Jan Paweł II wiele uwagi poświęca także doniosłemu problemowi obrony życia ludzkiego – najbardziej podstawowej wartości i pierwszemu spośród elementarnych praw ludzkich. Refleksję na temat obrony ludzkiego życia od momentu poczęcia do naturalnej śmierci podjął m.in. w czasie Światowego Spotkania Młodych w USA w Denver. Podczas modlitewnego czuwania w Cherry Creek State Park wobec młodzieży ze stu krajów świata, a także na zakończenie spotkania przedstawił bolesny problem panoszącej się „cywilizacji śmierci” i wezwał młodych do bezkompromisowej obrony każdego ludzkiego życia. *Jesteśmy świadkami szerzenia się mentalności wrogiej życiu – postawy walki z życiem ukrytym w łonie matki i z życiem bliskim naturalnego końca. Właśnie teraz, gdy dzięki postępowi nauki i medycyny możliwa jest coraz skuteczniejsza obrona zdrowia i życia, coraz poważniejsze niebezpieczeństwa zagrażają życiu. Żąda się*

uznania aborcji i eutanazji – a więc rzeczywistego zabójstwa prawdziwej ludzkiej istoty (...). Mordowanie niewinnych istot nie staje się aktem mniej grzesznym ani mniej niszczycielskim przez to, że dokonywany jest w sposób legalny^[19].

Ten odbywający się w Denver VIII Światowy Dzień Młodzieży nazwał Ojciec Święty „Świętem Życia”. Mówił wówczas: *W naszym stuleciu, jak nigdy przedtem w dziejach »kultura śmierci« przybrała społeczne i instytucjonalne pozory legalności, które mają usprawiedliwić najstraszliwsze zbrodnie przeciw ludzkości: ludobójstwo, »ostateczne rozwiązanie«, »czystki etniczne« oraz masowe odbieranie życia istotom ludzkim jeszcze przed ich narodzeniem lub przed nadejściem śmierci naturalnej. (...) Na największe niebezpieczeństwo narażeni są oczywiście najłabsi członkowie społeczeństwa* ^[20]. Równocześnie z nadzieją zwracał się do rzesz młodzieży: *Nie lękajcie się. Wynik bitwy o życie jest już przesądzony, choć nadal trzeba walczyć (...). Kościół potrzebuje waszej energii, waszego entuzjazmu, waszych młodzieńczych ideałów, aby przeniknąć całą społeczność Ewangelią Życia* ^[21]. Przykładem wytrwałego głoszenia „Ewangelii Życia” młodym jest również orędzie na XI Światowy Dzień Młodzieży, który odbył się po trzech latach w Rzymie. Czytamy w nim: *Wy młodzi powinniście przede wszystkim dać zdecydowane świadectwo miłości do życia jako daru Bożego; miłości, która ma ogarnąć każde życie od początku do końca (...) nie narodzonych czy bliskich już śmierci, niepełnosprawnych czy słabych. (...) Życie jest talentem powierzonym nam, abyśmy go przemieniali i pomnażali, czyniąc z niego dar dla innych* ^[22].

Do szerokiego wachlarza problemów społeczno-moralnych i religijnych, z którymi Jan Paweł II zwraca się do młodych, należą jeszcze m.in.:

- a) służba Kościołowi przez apostołstwo, czyli dzieło nowej ewangelizacji;
- b) odpowiedzialne przygotowanie do życia w małżeństwie i rodzinie chrześcijańskiej;
- c) troska o powołania i przygotowanie do posługi kapłańskiej i zakonnej;
- d) troska o jedność chrześcijan i zachęta młodych do szerzenia ekumenizmu;
- e) troska o kraj ojczysty, patriotyzm i jedność Europy.

Nauczanie Jana Pawła II skierowane do młodzieży na przestrzeni 25 lat jego pontyfikatu stanowi wyraz troski Kościoła o młodych. Wielorakie dzieła podejmowane przez młodzież z inicjatywy lub inspiracji Papieża napawają optymizmem, są również impulsem do ożywienia duszpasterstwa młodzieżowego w różnych środowiskach. Papież pokłada wielką nadzieję w młodych, są dla niego „wiosną świata”, która zbudzi do życia starzejącą się cywilizację.

Źródło:

http://www.centrumjp2.pl/wikipj2/index.php?title=M%C5%82odzie%C5%BC#Jan_Pawe.C5.82_II_a_m.C5.82odzie.C5.82

Przypisy:

- *Octogesima Adveniens*, 13
- *Przemówienie na Anioł Pański*, 22.10.1978
- [1] *Parati semper – do młodych całego świata z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży*, Rzym 31.03.1985
- *Orędzie do francuskiej młodzieży*, 01.06.1980
- *Konstytucja duszpasterska o Kościele*, 22
- Rzymskie Obchody ŚDM 1991
- *por. Kościół głosi młodzieży orędzie pełnego wyzwolenia*, Belo Horizonte 1980
- *Macie dać Kościołowi nową młodość*, Szwajcaria, Fryburg 13.06.1984
- P. Salamon, *Co Chrystus daje dzisiaj młodym? Jan Paweł II do młodzieży*, Kraków 1998
- tamże
- tamże
- tamże
- tamże
- *por. Kościół głosi młodzieży orędzie pełnego wyzwolenia*, przem. cyt.; *Wy jesteście Kościołem, jesteście nim wszyscy*, Amersfoort 1985]. Przyjmując za punkt wyjścia pozytywne nastawienie woli m. i świadomość przynależności do Kościoła, wzywa ją do wytrwałego zaangażowania w sprawę braterstwa i solidarności z ubogimi i krzywdzonymi, poprzez skierowanie uwagi ku

drugim, ku ich potrzebom w duchu służby, braterskiej pomocy, dzielenia się dobrami materialnymi i duchowymi, w poczuciu sprawiedliwości i czynienia daru z siebie [zob. Macie dać Kościołowi nową młodość, przem. cyt.

- *Przemówienie do młodzieży Emilii i Romanii*, Bolonia 18.04.1982
- *Orędzie na Światowy Dzień Pokoju* 1979
- *List apostolski do młodzieży z całego świata z okazji Międzynarodowego Roku Młodych*, 1985
- por. *Przemówienie do młodzieży*, Turyn 13.04.1980
- [2] *Rozważanie podczas czuwania modlitewnego*, Cherry Creek State Park, Denver 14.08.1993
- [3] *Homilia na zakończenie ŚDM*, Denver 1993
- [4] tamże
- [5] *Światowy Dzień Młodzieży* 1996